

การยอมรับการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทย

THE ACCEPTANCE OF MOBILE APPLICATION USAGE AMONG THE SOCIAL BOUND ELDERLY IN THAILAND

กานต์ ปัญยวณิช¹ และธัญญา สุพรประดิษฐ์ชัย²

Kant Panyavanich¹ and Tanya Supornpraditchai²

^{1,2}คณะบริหารธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

^{1,2}Faculty of Business Administration, Panyapiwat Institute of Management

Received: June 13, 2023 / Revised: September 19, 2023 / Accepted: September 26, 2023

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทยจำนวน 480 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบไปด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 60 ถึง 69 ปี ร้อยละ 61.0 โดยกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 81.9 สถานภาพสมรส และการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 33.8 มีรายได้ระหว่าง 30,001 ถึง 35,000 บาท ร้อยละ 20.2 กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่กับลูกหรือญาติ ร้อยละ 76.7 โดยสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ 90.4 และเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเป็นบางครั้ง ร้อยละ 64.6 สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทยพบว่า มี 4 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านความเคยชิน ($p < .001$) 2) ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง ($p < .001$) 3) ปัจจัยด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน ($p < .001$) และ 4) ปัจจัยด้านอิทธิพลของสังคม ($p < .001$) ส่วนสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ได้แก่

$$\hat{y} = .887 + .605x_1 + .233x_2 - .168x_3 + .141x_4 \quad (SEE = 0.408, R^2 = 0.677, \text{adj. } R^2 = 0.674)$$

ซึ่งสามารถพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทยได้ร้อยละ 67.4

คำสำคัญ: การยอมรับเทคโนโลยี ความตั้งใจในการใช้ ผู้สูงอายุประเภทติดสังคม แอปพลิเคชันมือถือ

Abstract

This study aims to investigate the factors that affect the intention of using the mobile application of the social bound elderly in Thailand. The data from 480 social bound elderly in Thailand were collected by a questionnaire and then analyzed by percentage, mean, standard deviation, and multiple linear regression analysis.

The research findings showed that the majority of the sample group members consisted of females, aged between 60 and 69 years, accounting for 61.0%. Within the sample group, 81.9% were married, and their educational level was at the secondary school level (33.8%). Regarding income, 20.2% had an income ranging from 30,001 to 35,000 baht. Furthermore, 76.7% of the sample group members resided with their children or relatives, with 90.4% being able to take care of themselves and 64.6% participating in social activities occasionally. As for the factors affecting the intention of using the mobile application of the elderly in Thailand, it was found that there were four factors as follows: (1) habitual factor ($p < .001$), (2) entertainment motivation factor ($p < .001$), (3) factor of condition facilitating the use of mobile application ($p < .001$), and (4) social influence factor ($p < .001$). The multiple linear regression equation is shown below:

$$\hat{y} = .887 + .605x_7 + .233x_5 - .168x_4 + .141x_3 \text{ (SEE = 0.408, } R^2 = 0.677, \text{ adj. } R^2 = 0.674)$$

It could predict the intention of using the mobile application of the elderly in Thailand by 67.4%.

Keywords: Technology Acceptance, Behavioral Intention, Social Bound Elderly, Mobile Application

บทนำ

จากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย ในปี 2564 พบว่า มีผู้สูงอายุจำนวน 12,071,837 คน คิดเป็นร้อยละ 18.20 ของประชากรทั้งหมด และในปี 2565 มีจำนวน 12,116,199 คน คิดเป็นร้อยละ 18.30 ของประชากรทั้งหมด (Department of Older Persons, 2022) โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ประมาณการประชากรของประเทศไทยไว้ว่า ปี 2566 จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Complete Aged Society) มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และในปี 2574 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด (Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute, 2018)

จากกรอบการปฏิรูปภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แสดงให้เห็นว่า การสร้างคุณค่าด้วยเทคโนโลยีที่สามารถพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในประเทศไทยนั้นจะนำไปสู่การที่ผู้สูงอายุ

มีความสัมพันธ์ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้สูงอายุได้ (Department of Older Persons, 2020) ข้อดีของเทคโนโลยีตามที่กล่าวมานั้นสามารถที่จะนำมาพัฒนาคุณภาพในด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุได้ 2 มิติ คือ 1) เทคโนโลยีที่เป็นตัวขับเคลื่อนทางสังคมในฐานะที่เป็นตัวกลาง คือ เป็นทั้งเครื่องมือและช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม อีกทั้งยังช่วยสร้างความใกล้ชิดระหว่างผู้สูงอายุกันเองด้วย และ 2) เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ในกลุ่มผู้สูงอายุ (Quan-Haase et al., 2017) โดยผู้สูงอายุที่สามารถพึ่งพาตนเอง สามารถปฏิบัติกิจวัตรได้ด้วยตนเองในระดับหนึ่งหรือที่เรียกว่า ผู้สูงอายุประเภทติดสังคม ซึ่งในปี 2564 มีผู้สูงอายุประเภทติดสังคมคิดเป็นร้อยละ 96.69 (Satit, 2021) โดยกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมเป็นกำลังสำคัญสามารถช่วยเหลือ ดูแล ส่งเสริมหรือเป็นที่ปรึกษาให้ผู้สูงอายุกลุ่มอื่น ๆ มีการดำเนินชีวิตประจำวันที่ดีขึ้นและมีสุขภาพที่ดีขึ้นได้ต่อไปในอนาคต แต่ผู้สูงอายุประเภทติดสังคมก็ยังคงต้องได้รับการดูแลและพัฒนา

คุณภาพชีวิตของตนเองไม่ว่าจะเป็นด้านระบบบริการสุขภาพ การสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุหรือการสร้างความมั่นคงในชีวิตในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุให้อยู่ในระดับที่ดีเช่นเดียวกัน มิเช่นนั้นกลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้จะไม่สามารถเป็นเครือข่ายในการให้ความดูแล หรือเป็นที่พึ่งพิงให้กับผู้สูงอายุกลุ่มอื่น ๆ ได้ (Jumneansuk, 2018)

จากแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) พบว่า ประชากรคนรุ่นใหม่ส่วนมากขาดการเตรียมพร้อมเมื่อเข้าสู่ช่วงสูงวัย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างและพัฒนาสมรรถนะเพื่อสร้างความเป็นผู้สูงอายุที่มีพลังและมีคุณภาพ (Active Aging) และเป็นผู้สูงอายุที่เป็นผู้สามารถสร้างผลผลิตหรือรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Productive Aging) ดังนั้นการรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล จึงมีความจำเป็นและเป็นเรื่องเร่งด่วนต่อผู้สูงวัยทุกคน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศไทย 4.0 (Office of the National Economic and Social Development Council, 2019)

งานวิจัยของ Torres et al. (2019) ชี้ให้เห็นว่าทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีความจำเป็นสำหรับแรงงานสูงอายุ และสามารถนำไปสู่การสร้างรายได้และการสร้างงานในกลุ่มของผู้สูงอายุ ซึ่งความสำคัญระหว่างผู้ที่ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุและผู้สูงอายุกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพและผลิตภาพ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว และการสร้างผลผลิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงวัย

ทั้งนี้เพราะผู้สูงอายุยังคงมีความต้องการที่ทำงานและมีความต้องการที่จะเรียนรู้ทักษะทางคอมพิวเตอร์เช่นเดียวกัน (Lee et al., 2008) อีกทั้งยังเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประชากรทางด้านเทคโนโลยี

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสามารถสรุปได้ว่า จากสถานการณ์จำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นของประเทศไทย และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของผู้สูงอายุ การที่ผู้สูงอายุที่มีผลิตภาพและผลิตภาพ (Active and Productive Aging) สามารถใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถช่วยให้การใช้ชีวิตของผู้สูงอายุผู้สูงอายุที่มีผลิตภาพในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น การติดต่อกับผู้อื่น รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวกรวดเร็วขึ้นซึ่งการนำประโยชน์จากการใช้งานว่าแอปพลิเคชันต่าง ๆ จะสามารถเป็นส่วนช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตเพิ่มขึ้น ไม่เป็นภาระสังคมและนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ แต่ในการวิจัยต่าง ๆ นั้นยังไม่มีการศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับผู้สูงอายุประเภทติดสังคมมาก่อน ซึ่งเป็นผู้สูงอายุกลุ่มที่มีความสำคัญเนื่องจากผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมนี้ ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่เกษียณอายุราชการหรือผู้เกษียณอายุในงานด้านต่าง ๆ ซึ่งมีความรู้ ศักยภาพและประสบการณ์ในการทำงานเป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นกลุ่มที่ให้ความช่วยเหลือในการขับเคลื่อนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในชุมชนต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จและให้ความช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุกลุ่มอื่น ในสังคมให้มีวิถีการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นได้ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะมีการพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมให้มีคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับที่ดี เพราะนอกจากจะทำให้ผู้สูงอายุเหล่านี้เข้มแข็งและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพแล้ว ยังสามารถเป็นที่พึ่งพิงให้กับผู้สูงอายุกลุ่มอื่น ๆ อีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่มีให้กับคนรุ่นอื่น ๆ ในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้ในอนาคต จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือ ในกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นการตอบสนองนโยบายของภาครัฐและเป็นส่วนช่วยประเทศไทยในการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Complete Aged Society)

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทย

นิยามศัพท์เฉพาะและนิยามเชิงปฏิบัติการ

ผู้สูงอายุประเภทติดสังคม (Social Bound Elderly) ในงานวิจัยนี้หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และรวมตัวกันทำกิจกรรมหลากหลายต่อเนื่องจนเกิดเป็นชมรมผู้สูงอายุ

ภาวะพลพิพลัง (Active Aging) เป็นภาวะของผู้สูงอายุที่ตระหนกอยู่เสมอถึงปัญหาของตนเอง มีการวางแผนของตนเองเพื่อที่จะจัดการกับปัญหาที่จะเกิดกับวัยผู้สูงอายุ เป็นผู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกลุ่มในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม

ทบทวนวรรณกรรม

จากสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยผู้สูงอายุนั้นเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่อติดต่อสื่อสาร โดยติดต่อสื่อสารผ่านการใช้โปรแกรมสนทนาหรือเว็บไซต์ที่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ และการค้นหาข้อมูลข่าวสารที่สนใจ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลดีต่อสุขภาพจิตสำหรับผู้สูงอายุอีกด้วย โดยมีผลการวิจัยที่พบว่า ผู้สูงอายุที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารจะรู้สึกโดดเดี่ยว (Loneliness) น้อยลง และช่วยลดภาวะซึมเศร้า (Depression) ในผู้สูงอายุได้ถึงร้อยละ 34 (National Statistical Office, 2015)

ผลการวิจัยการศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้สูงอายุพบว่า ผู้สูงอายุสามารถรับรู้สารสนเทศได้จากการฟังและมีความต้องการด้านเนื้อหาสารสนเทศที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตคือ เรื่อง การดูแลสุขภาพในแต่ละโรค เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ส่วนด้านเนื้อหาของสารสนเทศที่สำคัญคือ เรื่อง การศึกษา โดยการเรียนรู้ที่จัดให้กับผู้สูงอายุ ส่วนด้านแหล่ง

สารสนเทศคือ มีบุคลากรเฉพาะประสานงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุและด้านอื่น ๆ คือ มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาโรคภัยไข้เจ็บที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องเผชิญ จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความต้องการรับรู้เนื้อหาสารสนเทศที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพที่ดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ต่อไป (Thidarat, 2018)

แนวคิดการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี (UTAUT2)

ทฤษฎี UTAUT2 เป็นทฤษฎีที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อทำให้ข้อจำกัดในการศึกษาองค์การธุรกิจที่นำเทคโนโลยีมาใช้และแสดงให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่สามารถให้คำอธิบายการยอมรับหรือไม่ยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้งานได้อย่างน่าเชื่อถือและเพียงพอปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรม หรือพฤติกรรมการใช้โดยมีหลัก 7 ประการ (Venkatesh et al., 2012) ได้แก่

1. ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ (Performance Expectancy) หมายถึง ความเชื่อของบุคคลว่า การใช้เทคโนโลยีสามารถช่วยก่อให้เกิดประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการดำเนินกิจกรรมพบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในด้านคาดหวังในประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก โดยสามารถใช้ในการสร้างสังคมใหม่ และพบเพื่อนใหม่ รวมถึงการแบ่งปันข้อมูลให้กับสมาชิก (Phansuwan, 2019) การใช้งานเทคโนโลยีนั้นช่วยให้ส่งข้อความพูดคุยกันในสังคมได้สะดวกมากขึ้น การดูวิดีโอ การใช้แผนที่ และ Mobile Banking หรือเล่นเกมเพื่อพัฒนาสมอง การมีเพื่อน และการเผยแพร่ตัวตน จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความสะดวกสบายรวมถึงการสั่งซื้อของออนไลน์ในปัจจุบันสามารถทำได้ง่ายมากขึ้น ช่วยให้ผู้สูงอายุมีความสุข ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว (Srijam, 2019) และเทคโนโลยีสามารถสร้างองค์ความรู้ที่นำไปสู่การประเมินสุขภาพตนเองอย่างต่อเนื่องและน่าเชื่อถือได้ (Xu, 2021)

2. ความคาดหวังในความพยายาม (Effort Expectancy) หมายถึง ความง่ายและความซับซ้อนในการเข้าใช้งานเทคโนโลยีพบว่า วิธีการดำเนินชีวิตมีผลทางตรงต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสารเพราะสร้างความสะดวกสบายในการสื่อสารกับสังคมและยังง่ายต่อการเรียนรู้ (Kaewkingchan, 2021) การที่ผู้สูงอายุเลือกใช้เทคโนโลยีนั้นมาจากการเรียนรู้จากเทคโนโลยี ทักษะความสามารถหรือการพัฒนาตนเอง ความไม่ซับซ้อนยุ่งยากของเทคโนโลยีซึ่งผู้สูงอายุนั้นพบปัญหาสายตา การหลงลืมภาษาอังกฤษ ความกังวลเรื่องความเสี่ยงและอันตรายจากการใช้งาน (Kleechaya, 2021)

3. อิทธิพลของสังคม (Social Influence) นั้นมีผลเชิงบวกต่อการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยี กล่าวคือ สังคมของผู้สูงอายุมีอิทธิพลสามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานจากเดิมได้ เพื่อต้องการรู้สึกว่าเป็นคนมีบทบาทและตัวตนอยู่ในสังคม บุคคลที่มีอิทธิพลของสังคมสำหรับผู้สูงอายุนั้นยกตัวอย่างเช่น เพื่อนคนในครอบครัว ต่างมีอิทธิพลในการยอมรับการใช้เทคโนโลยี เป็นความปรารถนาของบุคคลที่ต้องการได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้างและต้องการได้รับคำชื่นชมจากคนรอบตัว (Nochot, 2021) พบว่าการเห็นบุคคลใกล้ชิดที่ชื่นชอบ สามารถใช้งานบริการสุขภาพผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ก็จะทำให้ผู้สูงอายุเกิดความสนใจ รู้สึกอยากใช้ และยอมรับการใช้เทคโนโลยีนั้นในที่สุด (Puthong, 2017) อีกทั้งพบว่า อิทธิพลของสังคมนั้นมีผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญต่อการใช้งานอย่างต่อเนื่อง (Xu, 2021)

4. สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน (Facilitating Conditions) หมายถึง ความเชื่อว่าการมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีจะเพิ่มความสะดวกและส่งเสริมการใช้งานได้ พบว่า การที่ผู้สูงอายุได้รับการบริการที่ดี ได้รับความสะดวกสบายจากการเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบออนไลน์ที่มีการรับประกันสินค้า กรณีสินค้าเสียหาย สามารถเปรียบเทียบราคาสินค้า และสามารถเลือกซื้อสินค้าที่ราคาถูกกว่าปกติ และสามารถเลือกระบบ

การชำระเงินผ่านระบบออนไลน์และเก็บเงินปลายทางได้เช่นกัน สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งานจึงมีผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยี (Tulanont, 2019) รวมไปถึงการค้นหาข้อมูลที่เชื่อถือได้และเข้าถึงง่ายนั้นสามารถช่วยให้ผู้สูงอายุยอมรับการใช้เทคโนโลยี (Kleechaya, 2021) และความสะดวกสบายสำหรับการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบัน ความรู้ ความเข้าใจ และการที่ผู้สูงอายุเรียนรู้เทคโนโลยีมากขึ้น ส่งผลต่อมุมมองการยอมรับเทคโนโลยี หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้สูงอายุวัยหลังเกษียณอยู่ในระดับมาก (Nochot, 2021)

5. แรงจูงใจด้านความบันเทิง (Hedonic Motivation) หมายถึง ความสนุกความพอใจที่ได้รับจากการใช้เทคโนโลยีพบว่า การที่เทคโนโลยีช่วยสร้างความสนุกสนานและสร้างความบันเทิงได้นั้น สามารถสร้างทัศนคติในการยอมรับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญ (Kaewkingchan, 2021) นอกจากนั้นผู้สูงอายุมีความสุขเมื่อได้เลือกสินค้าออนไลน์ที่ต้องการได้อย่างอิสระ การค้นหาสินค้าออนไลน์ได้สะดวก และการได้ตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ (Tulanont, 2019) อีกทั้งการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นการบำบัดจิตใจของผู้สูงอายุทำให้สภาพจิตใจของผู้สูงอายุนั้นดียิ่งขึ้นช่วยให้ผู้สูงอายุมีความสุข ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว และการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการรับข้อมูลข่าวสารโดยจะติดตามข่าวสารจากเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ที่มากขึ้น (Srijam, 2019)

6. มูลค่าราคา (Price Value) หมายถึง ประโยชน์ที่จะได้รับและค่าใช้จ่าย พบว่า มูลค่าราคาของอุปกรณ์และการบริการอาจจะยังไม่ครอบคลุมได้อย่างทั่วถึงหรือเรื่องความเร็วในการเข้าใช้งานที่มีความแตกต่างกันโดยมีตัวแปรทางด้านราคาเป็นตัวกำหนด (Wanichyanukroh, 2015) ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตและความคุ้มค่า (Kleechaya, 2021) นอกจากนั้นยังพบว่า การที่ผู้สูงอายุได้เปรียบเทียบราคาในการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ การได้ดูราคา

เปรียบเทียบในแต่ละร้าน กล่าวคือ การใช้เทคโนโลยีซื้อสินค้าออนไลน์นั้นทำให้ผู้สูงอายุสามารถเลือกเปรียบเทียบสินค้าได้หลากหลายมากขึ้น เพื่อที่จะสามารถเปรียบเทียบผลประโยชน์ที่ได้รับกับราคาที่ต้องจ่าย ส่งผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีเช่นกัน (Tulanont, 2019)

7. ความเคยชิน (Habit) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงโดยอัตโนมัติจากสิ่งที่เรียนรู้มาในอดีตและได้เคยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอพบว่า สถานะในการทำงานของผู้สูงอายุก่อนเกษียณอายุนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อใช้บริการเทคโนโลยี เนื่องจากเคยชินจากการปฏิบัติงานอยู่แล้ว (Wanichyanukroh, 2015) และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยี สามารถก้าวข้ามอุปสรรคด้านเทคโนโลยีด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ที่ผ่านมา หรือการได้รับการสอนจากบุตรหลาน โดยสามารถสรุปได้ว่า ความเคยชินของผู้สูงอายุก่อนที่ก้าวเข้าสู่วัยเกษียณนั้นมีส่วนต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ (Kleechaya, 2021)

วิธีการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยประชากรที่จะทำการศึกษาคือ ผู้สูงอายุไทยอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และเป็นผู้สูงอายุประเภทติดสังคม ทั่วประเทศไทยจำนวน 924,241 คน (Health Data Center, 2022) โดยคำนวณจากสูตรของทาโรยามาเน่ โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ ร้อยละ 95 และผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมอีกร้อยละ 10 ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 480 คน เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีทำกลุ่มตัวอย่างแบบวิธีแผนการสุ่มตัวอย่างหลายชั้น (Multi-stage Sampling) ดังนี้ 1) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sample) จังหวัดที่มีจำนวนอัตราส่วนผู้สูงอายุมากเป็น 10 อันดับแรกของประเทศ (Department of Older Person, 2022) 2) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

(Simple Random Sampling) จากรายชื่อโรงพยาบาลรัฐที่อยู่ในประเภทโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในระดับจังหวัดหรืออำเภอขนาดใหญ่ มีจำนวนเตียงตั้งแต่ 200 และ 500 เตียงขึ้นไป ตามลำดับ ทำให้มีผู้ใช้บริการจำนวนมาก แต่ละโรงพยาบาลมีเจ้าหน้าที่ดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ ที่สามารถแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมได้ (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health, 2022) โดยสุ่มเลือก 1 โรงพยาบาลในแต่ละจังหวัด 3) สุ่มเลือกผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุของแต่ละโรงพยาบาลที่สุ่มเลือกมา โรงพยาบาลละ 48 ชุด จนครบ 480 ชุด โดยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 480 ชุด

เก็บแบบสอบถามในรูปแบบ QR Code โดยผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลที่ดูแลชมรมผู้สูงอายุของแต่ละโรงพยาบาล เพื่อส่งต่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามกลับมา ใช้ระยะเวลาดำเนินงานทั้งสิ้น 3 เดือน ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2566 ถึงเดือนพฤษภาคม 2566

ก่อนนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ IOC จำนวน 3 ท่าน ซึ่งได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.7 ถึง 1 จากนั้นคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการทดสอบกับผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 ราย ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) อยู่ระหว่าง 0.945 ถึง 0.991 ซึ่งมีค่าความเที่ยงสูงมาก (Nunnally, 1978)

สำหรับสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทย (y) กับตัวแปรอิสระ 7 ตัว ได้แก่

ปัจจัยด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ (x_1) ปัจจัยด้านความคาดหวังในความพยายาม (x_2) ปัจจัยด้านอิทธิพลของสังคม (x_3) ปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงาน (x_4) ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง (x_5) ปัจจัยด้านมูลค่าราคา (x_6) และปัจจัยด้านความเคยชิน (x_7) ด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณที่มีตัวแปรตามและตัวแปรอิสระทั้งหมด 7 ตัว ได้แก่ (x_1), (x_2) , ... และ (x_7) จึงได้ตัวแบบการถดถอยดังนี้

$$y_1 = \beta_0 + \sum_{i=1}^7 \beta_i x_i + \varepsilon \quad (1)$$

โดยที่ β_i แทนค่า สัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ เมื่อ $i = 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7$ และ ε คือความคลาดเคลื่อนของตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ

การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของข้อมูลสำหรับการประมาณค่าพารามิเตอร์ของตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการดังนี้ 1) ค่าความคลาดเคลื่อนแต่ละค่าเป็นอิสระต่อกัน (Autocorrelation) โดยพิจารณาจากค่าสถิติ Durbin-Watson 2) ค่าคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ (Test of Normality) โดยตรวจสอบด้วยกราฟ Histogram 3) การตรวจสอบมีพหุสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยค่า Variance Inflation Factor (VIF) (Khamrod & Srikhaetai, 2018)

ผลการวิจัย

สถิติเชิงพรรณนา

1. ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง 480 คน พบว่า แบ่งออกเป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 42.5 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.5 โดยมีอายุระหว่าง 60 ถึง 69 ปี ร้อยละ 61.0 โดยกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 81.9 สถานภาพสมรส และการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 33.8 มีรายได้ระหว่าง 30,001 ถึง 35,000 บาท ร้อยละ 20.2 กลุ่มตัวอย่าง

อาศัยอยู่กับลูกหรือญาติ ร้อยละ 76.7 โดยสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ 90.4 และเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเป็นบางครั้ง ร้อยละ 64.6

2. ปัจจัยด้านคาดหวังในประสิทธิภาพ พบว่า มีระดับความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.304 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.786 คะแนน

3. ปัจจัยด้านความคาดหวังในความพยายาม พบว่า มีระดับความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.214 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.816 คะแนน

4. ปัจจัยด้านอิทธิพลของสังคมพบว่า มีระดับความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.292 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.773 คะแนน

5. ปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงานพบว่า มีระดับความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.279 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.830 คะแนน

6. ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง พบว่า มีระดับความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.406 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.743 คะแนน

7. ปัจจัยด้านมูลค่าราคาพบว่า มีระดับความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.231 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.860 คะแนน

8. ปัจจัยด้านความเคยชินพบว่า มีระดับความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.266 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.771 คะแนน

9. ปัจจัยด้านความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือ พบว่า มีระดับความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.383 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.716 คะแนน และค่าความเชื่อมั่นผลรวมของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับปัจจัยแต่ละด้าน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าความเชื่อมั่น ผลรวมของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับปัจจัยแต่ละด้าน

ปัจจัย/หัวข้อ	ค่าความเชื่อมั่น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง	0.990	4.406	0.743	มากที่สุด
2. ด้านความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือ	0.991	4.383	0.716	มากที่สุด
3. ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ	0.990	4.304	0.786	มากที่สุด
4. ด้านอิทธิพลของสังคม	0.956	4.292	0.773	มากที่สุด
5. ด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน	0.960	4.279	0.830	มากที่สุด
6. ด้านความเคยชิน	0.982	4.266	0.771	มากที่สุด
7. ด้านมูลค่าราคา	0.945	4.231	0.860	มากที่สุด
8. ด้านความคาดหวังในความพยายาม	0.971	4.214	0.816	มากที่สุด

สถิติเชิงอนุมาน

พิจารณาความสัมพันธ์เชิงเส้นตัวแปรอิสระ หลายคู่ที่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นสูงอธิบายดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	y_1	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6
x_1	.648** (0.000)						
x_2	.638** (0.000)	.816** (0.000)					
x_3	.655** (0.000)	.808** (0.000)	.808** (0.000)				
x_4	.651** (0.000)	.842** (0.000)	.813** (0.000)	.811** (0.000)			
x_5	.739** (0.000)	.807** (0.000)	.746** (0.000)	.761** (0.000)	.812** (0.000)		
x_6	.676** (0.000)	.814** (0.000)	.744** (0.000)	.739** (0.000)	.801** (0.000)	.829** (0.000)	
x_7	.806** (0.000)	.789** (0.000)	.756** (0.000)	.731** (0.000)	.807** (0.000)	.827** (0.000)	.818** (0.000)

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 ค่าในวงเล็บ คือ ค่า p-value

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ผลการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เมื่อเพิ่มปัจจัยทีละตัว

ตัวแปรอิสระ	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics	
					F Change	p-value
x_7	0.806	0.650	0.649	0.42432	886.258**	0.000
x_7, x_5	0.816	0.666	0.665	0.41458	23.710**	0.000
x_7, x_5, x_4	0.818	0.670	0.668	0.41271	5.327*	0.021
x_7, x_5, x_4, x_3	0.823	0.677	0.674	0.40865	10.518**	0.001

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ผลการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยแสดงแต่ละปัจจัยทีละตัว

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	p-value
	β	Std. Error	Beta	
Constant	0.887	0.117		0.000
x_7	0.605	0.048	0.651	0.000
x_5	0.233	0.051	0.242	0.000
x_4	-0.168	0.047	-0.194	0.000
x_3	0.141	0.043	0.152	0.001
R = 0.823 Adjusted R Square = 0.674 F Change = 10.518				
R Square = 0.677 Std. Error of the Estimate = 0.40865				

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุ ประเภทติดสังคมในประเทศไทย	β	p-value
สมมติฐานที่ 7 ปัจจัยด้านความเคยชิน	0.605	0.000**
สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง	0.233	0.000**
สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านสภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวกในการใช้งาน	-0.168	0.000**
สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านอิทธิพลของสังคม	0.141	0.001**
สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านความคาดหวังในความพยายาม	-0.001	0.986
สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยด้านมูลค่าราคา	-0.058	0.279

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01

จากตารางที่ 3 การเลือกสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณในงานวิจัยนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เมื่อเพิ่มปัจจัยทีละตัวพบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระหรือกลุ่มตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทย จากตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร มีตัวแปรอิสระที่ทดสอบแล้วว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 4 ตัวแปร คือ ปัจจัยด้านความเคยชิน (x_7) ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง (x_5) ปัจจัยด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน (x_4) ปัจจัยด้านอิทธิพลของสังคม (x_3) ซึ่งจากตารางที่ 4 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย เท่ากับ 0.605, 0.233, -0.168 และ 0.141 ตามลำดับ ทำให้ได้สมการถดถอยสำหรับประมาณค่าระดับการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทย คือ

$$\hat{y} = .887 + .605x_7 + .233x_5 - .168x_4 + .141x_3$$
 เมื่อ $\hat{y}$ แทน ความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภท ติดสังคมในประเทศไทย

x_7 แทน ปัจจัยด้านความเคยชิน

x_5 แทน ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง

x_4 แทน ปัจจัยด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน

x_3 แทน ปัจจัยด้านอิทธิพลของสังคม

สมการถดถอยสำหรับประมาณค่าระดับการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอย (Std. Error of the Estimate) = 0.408 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R Square) เท่ากับ 0.677 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.674 หรือสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 67.4 จากตรวจสอบค่าสถิติ Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.624 ประกอบ

กับค่าคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ (Test of Normality) โดยตรวจสอบด้วยกราฟ Histogram พบว่า กราฟมีการแจกแจงค่อนข้างสมมาตร และค่า VIF มีค่าน้อยกว่า 5 ดังนั้นค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงปกติ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทย โดยเรียงตามลำดับจากมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ได้แก่ ปัจจัยด้านความเคยชิน ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง ปัจจัยด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน และปัจจัยด้านอิทธิพลของสังคมสามารถอภิปรายได้ดังนี้

ปัจจัยด้านความเคยชินเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในปัจจัยด้านความเคยชิน (Habit: HA) ต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี จากงานวิจัยเรื่อง “กระบวนการยอมรับอินเทอร์เน็ต เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ” พบว่า สถานะในการทำงานของผู้สูงอายุก่อนเกษียณอายุนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการใช้บริการเทคโนโลยี เนื่องจากการที่ผู้สูงอายุนั้นได้ใช้งานเทคโนโลยีอย่างเช่น คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ในขณะที่เป็นวัยทำงานอยู่นั้น จะเกิดความเคยชินในการใช้งานอยู่แล้ว ส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถใช้งานเทคโนโลยีได้ง่ายมากขึ้นจากประสบการณ์ที่เรียนรู้มาบ้างแล้วในช่วงอายุการทำงาน ความเคยชินจึงมีผลต่อการใช้อยอมรับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญ (Wanichyanukroh, 2015)

ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงาน

วิจัยในปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง (Hedonic Motivation: HM) ต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีพบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ที่มีการใช้นวัตกรรมในการสื่อสารในเขตภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดตาก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า การที่เทคโนโลยีช่วยสร้างความสนุกสนานและสร้างความบันเทิงได้นั้น สามารถสร้างทัศนคติในการยอมรับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญ (Kaewkingchan, 2021) นอกจากนั้นยังพบว่า ผู้สูงอายุมีความสุขเมื่อได้เลือกสินค้าออนไลน์ที่ต้องการได้อย่างอิสระ การค้นหาสินค้าออนไลน์ได้สะดวก และการได้ตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ (Tulanont, 2019)

ปัจจัยด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย หรือ $= -0.168$ ซึ่งมีค่าติดลบ เมื่อตัวแปรปัจจัยนี้มีค่าสูงขึ้นจะทำให้ตัวแปรปัจจัยด้านความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทยต่ำลงที่ผลพยากรณ์เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าข้อคำถามย่อยในแบบสอบถาม เป็นคำถามที่สื่อถึงความสามารถของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่า ยังไม่มีความสามารถหรือไม่ถนัดแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ได้ของปัจจัยด้านนี้จึงติดลบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในปัจจัยด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน (Facilitating Conditions: FC) ต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีพบว่า การที่ผู้สูงอายุได้รับการบริการที่ดี ได้รับความสะดวกสบายจากการเลือกซื้อสินค้าผ่านระบบออนไลน์ ที่มีการรับประกันสินค้ากรณีสินค้าเสียหาย สามารถเปรียบเทียบราคาสินค้า และสามารถเลือกกระบบการชำระเงินผ่านระบบออนไลน์และเก็บเงินปลายทาง

ได้เช่นกัน สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งานจึงมีผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยี (Tulanont, 2019)

ปัจจัยด้านอิทธิพลของสังคมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในปัจจัยด้านอิทธิพลของสังคม (Social Influence: S) ต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีพบว่า อิทธิพลทางสังคมนั้นมีผลเชิงบวกต่อการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยี กล่าวคือ สังคมของผู้สูงอายุที่มีอิทธิพลสามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานจากเดิมได้ เพื่อต้องการรู้สึกว่าตนเองมีบทบาทและตัวตนอยู่ในสังคม บุคคลที่มีอิทธิพลของสังคมสำหรับผู้สูงอายุนั้นยกตัวอย่างเช่น เพื่อน คนในครอบครัว ต่างมีอิทธิพลในการยอมรับการใช้เทคโนโลยี เป็นความปรารถนาของบุคคลที่ต้องการได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง และต้องการได้รับคำชื่นชมจากคนรอบตัว (Nochot, 2021) และยังมีงานวิจัยที่พบว่า อิทธิพลของสังคมนั้นเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะใช้งานมากที่สุด เช่น การยอมรับการบริการสุขภาพผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยเมื่อผู้สูงอายุพบเห็นบุคคลใกล้ชิดที่ชื่นชอบใช้งานบริการสุขภาพผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ก็จะเกิดความสนใจ รู้สึกอยากใช้ และยอมรับการใช้เทคโนโลยีนั้นในที่สุด (Puthong, 2017)

สรุปผล

สรุปผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความเคยชิน (x_7) ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง (x_5) ปัจจัยด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน (x_4) ปัจจัยด้านอิทธิพลของสังคม (x_3) มีความสัมพันธ์กับระดับการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากตัวแบบดังกล่าว ทำให้ได้สมการถดถอยสำหรับประมาณค่าระดับการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุ

ประเภทติดสังคมในประเทศไทย คือ $\hat{y} = .887 + .605x_7 + .233x_5 - .168x_4 + .141x_3$ (SEE = 0.408, $R^2 = 0.677$, adj. $R^2 = 0.674$) ซึ่งสามารถพยากรณ์ความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทย ได้ร้อยละ 67.4

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการขยายขอบเขตงานวิจัยให้กว้างขึ้น โดยเพิ่มการศึกษาข้อมูลของปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคม ไปยังผู้สูงอายุที่ไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่ตั้งอยู่ในโรงพยาบาลศูนย์หรือโรงพยาบาล

ทั่วไปเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแต่ละพื้นที่ได้เฉพาะเจาะจงและตรงกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในปัจจุบันมีผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันมือถือ นอกเหนือจากแอปพลิเคชันด้านการสื่อสาร เช่น แอปพลิเคชันด้านการเงิน แอปพลิเคชันด้านการดูแลสุขภาพ เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้แอปพลิเคชันมือถือของกลุ่มผู้สูงอายุประเภทติดสังคมในประเทศไทย เพื่อให้ผู้พัฒนาแอปพลิเคชันสามารถนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้วางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาแอปพลิเคชันมือถือให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างสูงสุด

References

- Department of Older Persons. (2020). *Strategy of the department of elderly affairs 20 years 2018-2037*. https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1539-326153-138_0.pdf [in Thai]
- Department of Older Persons. (2022). *Statistics on the number of elderly people in Thailand from 2017 to 2022*. <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/1159> [in Thai]
- Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute. (2018). *Active and productive aging: Challenges that Thailand must meet*. Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute. [in Thai]
- Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute. (2022). *Situation of the Thai older persons 2021*. Institute for Population and Social Research Mahidol University. [in Thai]
- Health data center. (2022). *Percentage of healthy aging fiscal report*. <https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/report.php> [in Thai]
- Jumneansuk, A. (2018). Quality of life among home bound elder in Sakaeo Province. *VRU Research and Development Journal Science and Technology*, 13(3), 1-11. [in Thai]
- Kaewkingchan, W. (2021). *The lifestyle of the elderly affecting the use of communication innovation* [Master's thesis]. Naresuan University. [in Thai]
- Khamrod, S., & Srihaetai, K. (2018). The multiple regression model for learning achievement in science and mathematics of undergraduate y students. *Apheit Journal*, 7(1), 92-103. [in Thai]
- Kleechaya, P. (2021). *Research on the use of digital technology of the elderly and proposals for enhancing the power of the Thai elderly*. https://opac01.stou.ac.th./cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=1624-85&shelfbrowse_itemnumber=563048 [in Thai]

- Lee, C. C., Czaja, S. J., & Sharit, J. (2008). Training older workers for technology-based employment. *Educational Gerontology*, 35(1), 15-31.
- National Statistical Office. (2015). *Factors affecting internet usage for the elderly in Thailand 2014*. <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%991CT> [in Thai]
- Nochot, B. (2021). *Experience and technology acceptance of Post-retirement people in Bangkok and Metropolitan area that affected willingness to use e-book* [Master's thesis]. Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/3597> [in Thai]
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). McGraw-Hill.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2019). *Trends in the number of elderly people in Thailand*. <http://www.nesdb.go.th/main.php?filename=index>
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health. (2022). *Hospital activities*. <http://bps.ops.moph.go.th/H.doc> [in Thai]
- Quan-Haase, A., Mo, G. Y., & Wellman, B. (2017). Connected seniors: How older adults in East York exchange social online and offline. *Information, Communication & Society*, 20(7), 967-983.
- Phansuwan, L. (2019). *Factors affecting demand for technology media learning in the technology confluence era of the elderly in Nakhon Sawan Province* [Master's thesis]. Faculty of Management Sciences Nakhon Sawan Rajabhat University. [in Thai]
- Pitutacha, S. (2021). *Health promotion and elderly care innovation conference*. <https://www.thailandplus.tv/archives/450239> [in Thai]
- Puthong, T. (2017). Factors influencing the elderly's willingness to accept health services via mobile phones. Thai version, Humanities, Social Sciences and Arts. *Faculty of Management Sciences Silpakorn University*, 10(3), 548-566. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/104191> [in Thai]
- Srijam, A. (2019). *Factors affecting access to technology of the elderly in the digital age* [Master's thesis]. Digital Economy Program Institute of Economics Graduate School, Rangsit University. [in Thai]
- Thidarat, S. (2018). Information need to improve quality of life for the elderly of elderly school in Ma-Aue Sub-District, Thawatburi District, Roi-Et Province. *NRRU Community Research Journal*, 12(3), 114.
- Torres, W. J., Bradford, B. C., & Beier, M. E. (2019). Technology and the aging worker a review and agenda for future research. In R. N. Landers (Ed.), *Cambridge handbook of technology and employee behavior* (p. 608). Cambridge University Press. [in Thai]

- Tulanont, S. (2019). *The acceptance of technology that affects the decision to buy online products of the elderly* [Master's thesis]. Naresuan University. [in Thai]
- Viswanath, V., James, T., & Xu, X. (2012). Consumer acceptance and use of information technology: Extending the unified theory of acceptance and use of technology. *MIS Quarterly*, 36(1), 157-178. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1981.tb02627.x>
- Wanichyanukroh, D. (2015). *Internet acceptance process for elderly quality of life development dissertation* [Doctoral dissertation]. Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University. [in Thai]
- Xu, L. (2021). *Middle-aged and elderly users' continuous usage intention of health maintenance-oriented WeChat official accounts: Empirical study based on a hybrid model in China*. <https://bmcmmedinformdecismak.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12911-021-01625-4>

Name and Surname: Kant Panyavanich
Highest Education: B.Ed., Chulalongkorn University
Affiliation: Panyapiwat Institute of Management
Field of Expertise: Modern Trade Business Management

Name and Surname: Tanya Supornpraditchai
Highest Education: Ph.D. in Marketing, University of Technology, Sydney (UTS)
Affiliation: Panyapiwat Institute of Management
Field of Expertise: Marketing Management, Research Methodology, Research for Business, and Modern Trade Management